

FOGLALAT: Magyarország és Erdély (kinevezések; m. n. Akadémia; a' pesti reform. egyházban a' nemzeti nyelvnek tágash mező nyilik; pesti jótékony hölgyegyesület; Vulkán nvaradi e. g. püspök, Gombos Imre és Melzer Aloiz †; debreczeni reform. egyházkerület közgyűlése; kanizsai tisztújítás; ungi casino-egyesület; vas megyei közgyűlési határozatok; változások a' es. kir. hadseregnél; Schodelné megfeszítése 's a' t.) Amerika. Spanyolország (Cabrerát betegnek sőt hófnak hírik; 's a' t.) Anglia (monmouthi eskütszék-ülések; a' vádlottak védelmezése megkezdették; 's a' t.) Franciaország (követkamrai ülések; kivonatok a' választólistákból; Villmain beszéde; Fezensac nyilatkozata a' spanyol kérdés ügyében; 's a' t.) Oroszország. Törökország. Olaszország. Németország. —

Magyarország és Erdély.

Ó es. 's ap. kir. fősége 1839. decemb. 20iki határozatában Wel-lenowsky János sopronyi hadipénztárnokot nyugalmazni, és helyébe Friedenberg Augusztus hadipénztárnokot alkalmazni méltóztatott. — Továbbá

Ó es. 's ap. kir. Fels. Caballini Vince es. kir. kormánytanácsos és kincstárnokot magyar 's ausztriai báróságra emelni; végre

Remekházy József és Kemnitzer Zsigmond magy. kir. udv. titoknokokat es. kir. udvarnokokká nevezni kegyelmesen méltóztatott.

Gombosfalvi Gombos Imre valóságos es. kamarás, udvari tanácsos, előadó és kancellária-igazgató a' magyar kir. udv. kancelláriánál 's tiszteleti tagja a' magyar tudós társaságnak Bécsben f. hó 13ikán élete 51ik évében elhunyt.

Vulkán Sámuel n. varadi egyes. görög püspök, m. e. dec. 15kén meghalálozott.

A' m. tudós társaság m. évi december 2., 9., 17., 23 és 31. tartott közgyűléseiben a' nagy gyűlésből részletes főlvetel végett ide utasított tárgyakkal foglalkodott. Ugyaneznap I. Matusik János tatabánya és váci tájszógyűjtőmunkát küldött a' szótár számára. II. Berkity Györgytől a' Pest és Fejér megyei bányai rászok ismertetése. Jerney János —, és Irinyi János értekezése a' vegyártantról Frivaldszky Imre. tagok ajánlatára a' Tudománytárba felvételt illetően. III. Egy nyomtatás végett beküldött orvosi munka, átdolgozás végett szerzőjéhez utasított. IV. A' könyvtár számára beadattak a) Haller Ferencztől: A' szent nagy hét, írta Vinklern János, fordítottatott Haller Ferencz által. Kolosvár, 1831. Az ugaros szőlőművelés. Kolosvár, 1834. b) Hetényi János l. tagtól: Grundzüge der Chemie von August Adet, übersetzt von dr. Hubert. Basel és Aarau, 1805. c) Kecskeméthy Lajos: Gazdasági Tudósítások, 1839diki utolsó kötet, 1839. d) Kecskeméthy Csapó Dánieltől: Voltairiana. Par C... dt. Aval. Paris, 1801. Hesiodi Carmina. Lipse, 1820. Anklageakt gegen dr. Wirth etc. Zweibrücken, 1833. Oratio, quam seniori Gedeoni Comiti de Ráda monumentum esse voluit Carolus Koppi. Pest, 1792. Egyházi almanach 1833diki esztendőre. Kiadta Tóth Dániel. Pozsony, 1833. Egyházi almanach 1836ra. Kiadott Polgár Mihály által. Pest, 8. Terve a' kecskeméti örökös 'stókéj- alapító temetési és magtári egyesületnek. Pest, 1839. e) Pontráz Lajostól: Honti literatúrai füzet. 1. sz. füzet. Buda, 1839. f) Csécsi Imrétől: A' természet ösméretének jótévk befolyása a' tudományos művelésre. Debr. 1839. g) Nagy Ignácztól: Argirus királyfi. Budán, 1839. V. A' kéziratár számára: a) Haller Ferencz nevében ennek „az új testamentomi szent religiónak történeti versekben“ című nyomtatásban meg nem jelenített munkája. b) Kecskeméthy Csapó Dánieltől: Bod Péter Autographumja magyar Leksina mellől. VI. A' pénzügyteményt Hetényi János lt. 10 db romai pénzzel nevelte. VII. A' természetiek tára számára, Miskolczy István egy a' Dunában talált mastodon- állkapcsát küldött be.

A' pesti ref. egyházban, a' nemzeti nyelvnek tágash mező nyilik. A' német ajkú hírsorsosok lelki szükségét tekintve, a' pesti ref. egyházban, néhány évvel ezelőtt, minden második, közelebb minden 4dik vasárnapon, a' magyar isteni tisztelet kirekesztésével, egyedül német nyelven tartattak az egyházi tanítások. Most midőn a' haza kiváratára, az országosan összesereglett BRdek sikeres munkálata, 's fel. királyunk kegyessége, a' nemzeti nyelv terjedését 's virágzását eszközlik, 's az idegen nyelvűek közöttünk mind inkább magyarosodnak: a' szent ezélt előmozdítandó egyházi tanács elhatározta, hogy minden vasárnapon, a' rendes órán, magyar ajkú hirdesse az ígét; 's a' koronkint tartandó német isteni tisztelet csak a' magyar végzetével kezdessék. Reméljük, ez intézkedés szüksége is nem sokára megszűnik, a' német hívek naponként gyarapodván a' honi nyelv ismertetében.

A' pesti jótékony asszonyegyesületnek f. e. január 12kén adatott álorenzás bálját igen szép közönség látogatta meg, úgy, hogy bátor ez idén számos úri család, melly máskor Pesten töltötte a' telet, az országgyűlés miatt Pozsonyban mulat, még is a' tiszta haszon, mellyet e' táncvizigalom az egyesületi pénztárnak hozott, a' tavalyi jóval meghaladja; ez idén t. i. a' tiszta haszon felment 4487 ft. 's 15 kra váltó pénzben, holott tavaly csak 4336 ft. 35 kr. harmadéven pedig csak 3076 ft. 5 kr. vala. Mi a' bált az idén különösen érdekesíté, az a' sorshuzás utján kijátszott ajándékok sokasága 's jelessége vala, volt t. i. 132 nyerő, 's a' nyert holmik között több igen tetemes értékű. Az álorenzás sokasága 's vegyülete is sokat tón a' bál közönség felderítésére. Az egyesület tavalyi összes bevételének a' Jelenkor f. e. 4dik számában olvasható közlésében két számbeli hiba eszszott a' közlemény hiányossága miatt, mellyet ezzennel kiegészíteni kötelességünk: Főhg-Nádor ó es. kir. fenségének adományai t. i. az 1839. évre nem 208 ftot és 29 krt, hanem 2500 ftot teszen; azon summa ellenben, mellyel a' Pest városi gyámintézetek biztossága az egyesületi szükséggei fedezésére járult, nem 3591 ft. 47 kr. hanem csak 1300 ft. és 7 kr. —

Kellemesi Melzer Aloiz abaujvágyei fősbíró Tomoron Abaujvármegyében dec. utolsó napján, 6 napi, tudógyuladástól ideglázza fajtult betegség után életének 43dik évében jobb létre költözött, özvegyének Szent-Imrey Luizának 's két kised leány magzatának vigasztalhatatlan keservőkre. A' boldogult előbb sajóorsi bírtokos letére Borsodban szolgált mint alügyvéd 's utóbb mint középponti szolgabíró. Később Tomorra költözvén az utolsó tisztujítás óta Abauj-eserehátijárásának köz-kevdességi főbírája volt. Testvérei egy jó szívű testvér, övéi egy szerető családfőt siratnak benne, számos rokonai, baráti 's ismerősi pedig egy nemeslelkű ember- 's hazabarátt elhunytát sajnálják eltűnésében: 's ha mi gyöngesség letézett is talán a' korán hamvadóban emberi sorsunknál fogva, az egyedül szive jóságának volt következménye. A' sajóorsi sírbolt pihenteti hamvait. Aldás emlékezetének!

Ns Zala vgyében keblezett Nagy és Kis-Kanizsa szabaditekos egyesült városak mintegy 13 ezer lakosiból álló közönsége régtől divatozó szokásához és törvényesült jogához képest, a' beköszöntött 1840ik évi jan. 2án tartotta tisztválasztását, melly végre választott 100 polgári tagból álló képviselői a' nagy-kanizsai közönség díszes terében összegyűlvén, több érdemes vendég jelenlétében, e' két testvér város bírájának, összesített közakarattal és nyilvánított megegyezéssel, nemes Szép Károly gyögyszerust fölkialtva választották, ki is ennek

megtörténte után a' helybeli régi szertartáshoz képest a' községtől a' pléb. templomba kísértetvén ott előleg szolgált sz. mise-áldozat, és a' sz. lélek buzgó meghitta után, az oltár előtt a' szokott bírói hitet letette, innen mindnyájan a' község terembe visszatérvén a' nép képviselőihez tartott nyílt beszédében a' benne helyzett közbizodalmat forró érzéssel megköszönte, 's a' város köz boldogságának minden esetben kettős iparral előmozdítását ígervén bírószerkét elfoglalta. Más napu. m. jan. 3kán a' városi 12 rendes tanácsos-választást eszköz- lél 's azokká hasonló köz határozattal n. Tubaly Ferencz, n. Vizindvay József, n. Horváth Mihály, n. Kozáry Imre, Topler Ferencz, Redl Leopold, Pichler Henrik, Turkovics György, Hary János, Hary István, Szokoll János és Davidovics György választattak meg, kik szokott esküjük letéte után hivataljokba iktattattak. Tisztujítás alá nem esvén f. jegyz. Farkas Antal thiró, aljegy. Vajay Lajos; szószólóku Chinorányi Boldizsár és Nagy Dániel thirák maradtak meg; közpénzadószedőnek Gászner János, házipénztárnoknak Markovics György, árvai pénztárnoknak Vusztl Aloiz választattak meg. Az egész ünnepély a' vára- közásnak minden részről megfelelt példás renddel jutott véghez.

Debreczen jan. 13kán. — f. év jan. 10kén tartotta Debreczenben a' hely. hitvallást követő egyházkerület, szinte négy évtizeden keresztül ritka buz- gósága világi fő kormányzója, mélt. septemvir Péchy Imre ur elnöksége alatt, *) közgyűlést, mellyre a' keb ében létező minden ekklesia, mult évi oct. 4kén hozott határozatánál fogva, segéd főcurator- választó szavazataikat beadni köte- lesek valának. Összes (jelenleg 13) egyházvidékeiből bejött a' fenemlített napra 564 szavazat, mellyek közül 252. több a' hazában nagytekintetű tisztelt férfi közt oszlott meg, a' többi, 312. mélt. vajai b. Vay Miklós es. kamarás, kir. táblabíró és főispáni helyettes urban egyesült. Midőn, a' szavazatok felbontásával, ez erdevény tudva lón, harsogó éljen-nel jelenté az egész gyülekezet örömet; egyszermind sebes posta küldetett a' tisztelt mélt. ur után, elválasztását 's a' közönség azon ohajtását, hogyszékét még e' gyűlések folytában foglalná el, hí- rül viendő. Engede a' tisztelt mélt. ur a' köz ohajtásnak, 's 12kén este megér- kezvén, más nap reggel, eskütétel 's egy, a' főcuratori hivatal köréről, fontossá- gáról értekező, igen lelkes, köztetszéssel fogadott (a' Consistorium kértére nyomtatásban is megjelenendő) beszéd után, a' szokatlan nagyszámu, fényes gyülekezet örömszaja között, székét elfoglala. Válaszolt a' főtiszt. Consist. ne- vében, szokott ékesszólásával, egyházkerületi főjegyző, ns Szoboszlai Pap István ur; beszéde hasonlóan ki fog nyomatni.

Ungi casinoi Egyesület. A' beállott új év, jan. 5dikével, a' napok legszebbi- két hozá fel nálunk azokra, — kiknek, a' teendők igen hosszú sorátúnt fel. Ugyanis a' nevezett napon volt az első casinoi összejövetel, melly egyszerűen, minden zaj nélkül történt, méltólag az irányzott ezélt komolyszerűségéhez. Száz- nál több aláíró biztosítá az intézet életét, kiknek akarattok nem egy pillanat fel- hevültségének gyümölese, sem a' kort majmoló ragály: hanem érzése a' ezélt szentségének, nagyságának.

Vasvármegye, Szombathelyen, jan. 13kán: A' mult december vidékünkön lágy ember vala, mezeinket virágokkal ékíté 's mi gyéren történik, 30dik napján a' szántókat eltűré. De bezzeg esikorgó ajtón köszönte be január, mert 14kén a' hideg 16 foknyi lón. Szombathelyen jan. 2kán számos nép kísérté a' korán elhunyt borkóczi Rosthy Lajos hadnagyot nyugalma helyé- re. Béke a' köztiszteletet nyert hamvaira! (Folytatjuk.)

(Változások a' es. kir. hadseregnél.) Elöléptettek, alezredesekből ezredesekké: Wanka Tadié, Kinszki gr. 37 sz. gyal. esz., az ezredben; Hipssich Vilmos, a' gradiskai 8 sz. gy. határezrez., az első 16 sz. oláh gy. határezrez.; őrnagyokból alezredesekké: Gramont Ferencz b., a' pé- tertváradi 9 sz. gy. határezrez., a' gradiskai 8 sz. gy. határezrez.; Wolter János, a' mérnöktestnél, ugyanott; gyalog és lovas kapitányokból őrnagyokká: Wernhardt István b., Albert flg 44 sz. gy. ezr., Károly Ferdinand es. kir. flgnél, Leopold flg 53 sz. gy. ezr., hivatala megtar- tásával; Kleinberger József, Rainer flg 11 sz. gy. ezr.; Kalmuczky János, Ferdinand flg. 3 sz. huszár ezr.; Reichenberg Károly, Bianchi b. 63 sz. gy. ezr. mind az ezredben; Stillsfried Auguszt b., az első va- dász zászlóaljtól a' péterváradi 9 sz. gy. határezrezredhez; nyugalmaztat- tak, őrnagyok közül: Weiss József, Bianchi b. 63 sz. gy. ezr., alezre- desi ranggal; Siegroth József b. Rainer flg 11 sz. gy. ezr., és Saamen József b., ossiachi katonai ménesparancsnok; kapitányokból őrnagy rang- gal 's nyugdíjjal: Rieb Ferencz, Bianchi b. 63 sz. gy. ezr., Hartmann Antal, a' 7ik vadász-zászlóaljából; Pennak József, a' 6ik őrszászlóalj- ból; és Portier Ferencz, peschierai helykapitány; őrnagy ranggal gyalog 's lovas kapitányokból: Stöhr Ferencz Rothkirch gr. 12 sz. gy. ezr.; Schlesinger József, Gollner b. 48 sz. gy. ezr.; Münster József, a' 2ik 15 sz. székely gy. határezrez.; Aichinger József, a' szluini 4 sz. gy. határezrez., tanító a' német-új helyi katonai akademiában; Breymann Keresztely, Szász-Coburg-Gotha hg 1sz. dzsidas ezr.; Sperker János és Cramer Ferencz b., a' katonai öltözetári osztályból. Kürendeket 's azok elfogadására, és viselhetősire legf. engedelmet kaptak: azaltá- bornagyok közül, Szász-Coburg-Gotha Ferdinand hg a' britt kir. katonai Bath-rend nagykeresztjét; Piret de Bihain Lajos b. csillagot a' porosz kir. vörös sasrend másodosztályához; vezérőrnagyokból: Wimpfen Ferencz

*) Nem helyesen volt értesítve azon hírlapi tudósító, ki nemrég mélt. Péchy Imre septemvir urnak főcuratori hivatalától teljesen és végképen megváltat jelenté, mert igaz ugyan, hogy a' tisztelet méltóságos ur, az esztendővel hanyatló ere- je' tekinté ebből, ily önhatározását nyilvánítá írásban, a' mult évi oct. 4d. tartott gyűlésen 's feltételétől a' Consistorium megújított kérelmei által sem vala elmoz- ditható: de, midőn épen ezért a' főtiszt. egyházkerületi gyűlés, egyszerre ket- tős vesztéségtől idegenkedve (sok érdemü super ntendensünk, az egykor olly mun- kás, lelkes férfiu, teljes elgyöngültsége miatt, darab idő óta, közönségünk nagy kárára, dolgainkba teljességgel semmi befolyással nem lehet, mint középutat se- géd-főcurator választását indítványozta volna, — engedett végre; 's így hatá- rozottat el egy olly világi segéd-főkormányzó választatása, ki eddigi igentisz- telt főcuratorunknak, megakadályoztatása eseteiben, helyét pótolja, elhunytával pedig — mit Isten még soká hozzon el — székét, új választás nélkül, örökölje.

gr., a baadeni ngyi záringi oroszlanrend nagykeresztjét; ezredeskiből: de le Comte Ferencz, pattantynus parancsnok a mainzi szövetségi várban a porosz kir. vörös sasrendnek, harmadosztályú díszjelét; kapitányokból: Salis Károly b. Koudelka b. 40 sz. gy. ezr., mainzi várkormányzósági segéd, a porosz kir. vörös sasrend harmadosztályú díszjelét és a hassziai ngyi Lajosrend kiskeresztjét; Wurmb Gyula, mérnöktestnél a porosz kir. vörös sasrend harmad-osztályú díszjelét; Unger János Fitzgerald 6 sz. könnyűlovas ezr. a luccai hgségi katonai sz. Györgyrend másod-osztályú díszjelét; Jaeger Fridrik, orvostanár, es. kir. tanácsos, és tanító az orvos-schészki Józsefakademiánál, a hassziai ngyi Lajosrend kiskeresztjét, és az ottoman érdemrendet; Minas Ferencz orvostanár, zimonyi vesztegintézeti igazgató, és Neuner Jakab, orvostanár, főorvos, az ottoman érdemrendet; Neuberger János, mainzi tábori lajstromzó, a porosz kir. vörös sasrend negyedosztályú díszjelét. —

SCHODELNÉ asszony köztisztelendő dalnok művésznök Normában fölléptéért a pozsonyi ifjuságtól méltánylatul egy gazdag aranyozatú ezüst sarlót, a Montecchi's Capuletti daljátékbeliért pedig elragadtatott tisztelőitől egy aranykoszorút s háromezer ezüst ft értékű ékszert nyere ajándékkal a Honművész szerint.

Amerika.

Seagul raknászád, nov. 16kán Riojancirot elhagyván, megérkezett Liverpoolba. Födelén volt Candida Baptista, egykori brazíliai pénzügy-minister, ki császártól a szentpétervári udvarhoz követül van kinevezve. Ugy hallatszik, utasítást nyert, Londonban némi statuskölesön végett alkura léphetni, ezenkívül fel van hatalmazva bizonyos európai herczeg s a brazíliai császárnak testvérnéje, dona Januária közt (szül. martz. 1jén 1822) házasságot eszközölni. Ney gróf, a híres marsal fia és a brazíliai udvarnál francia követségi mellettes (attaché) is e' rakhajó vendégei közt volt. Politikai újdonságokban Riojanciro most igen meddő.

Spanyolország.

(Cabrera betegnek hírlik.) Az Eco de Aragon szerint Cabrera halálán volt. Betegsége annyira növekedék, hogy végre az utolsó kezet is ráadák, miután négyszeri érvágás sem akart segíteni baján. Cabrera halála csak hamar véget vetne a polgárháborúnak Spanyolországban, mert csupán e' főnök lelkesíti az egész carlosi pártot s halála minden esetre végkép cioszlatná a zendülő egész tábort. —

Anglia.

(Monmouthi eskütszék-ülések.) Monmouthban dec. 31ikén megnyitá ülést az eskütszék azon chartisták ellen, kik a newporti zendület miatt börtönbe kerültek. Fő-és középranguak közül nagy tolongás mutatkozék, míg a dolgozók feltűnő közönyösséggel látszottak ez ügy iránt viseltetni. A' törvényszék közelében levő utcákon erős őrsapatok lépdeltek, s a város egész katonasága s rendőrsége talpon volt. Azon 12 fogoly, kik ellen dec. 9ikén a vádló eskütszék azon végzést hozá, hogy „sürgötös körülmények forognak föl ellenök, mellyek szerint ők lehetnek a' merény eszközlői,“ nagyszámu őrsapat kíséretében érkezék a' törvényszéki terembe, mellytől egészen a' városi börtönig lövészcsapat volt sorba állítva. A' foglyok mind tiszteltes és értelmes tekintetű, s hármat kivéven, gentlemani öltözetű férfiak, két csapatban érkeztek; minden egyes fogoly nemesak kezén viselt békót, hanem azonköl hatonkint erős láncz kapesolá őket egymáshoz. Nyugott határozottságu arczki-fejezésök, és azon gyöngédség, mellyel mindegyik a' láncz mozgására figyelt, hogy valamikép fájdalmat ne okozzon szenvedő társának, általános részvétet ébreszte irántok. A' terembe léptükör a' három biztos és koronai tanácsos, a' főügyvéd s kormány-ügyvéd, Talfourd, Ludlow, Whiteside és Talbot már jelen voltak. Ez utóbbi kettő az eskütszéki páholy ellenében ült. A' vádlottak védelmére Pollok és Fitzroy Kelly parlamentari követek jelentek meg és Thomas ügyvéd. Ezek szemközt ültek a' bírákkal, hátat fordítva védenzeiknek. Közel hozzájuk Feargus O' Connor mint néző foglalt helyet; ő és John Frost egyetlen tekintettel sem mutaták, hogy ismerik egymást. A' Clerk of the Arraigus (törvényszék-írnök, ki a' vádiratot fölolvassni szokta), elolvassa ezt most; neve hallásakor minden fogoly fölemelni tartozék kezét. A' vádiratra kevés figyelmet fordítottak a' foglyok, mivel tartalmát már ugy is tudák. Frost szem mozdulatlanul függ az azon helyen, hol a' londoni lapok levelezői ültek. Most minden fogolyhoz külön e' kérdést intézék: „Vétkes e' Ön e' hazaárulásra nézve, vagy nem; mit mond Ön?“ Frost szilárd hangon felelé: „Nem vagyok vétkes!“ A' többiek válasza is így hangzék. Ezután a' kis eskütszék összeállításához fogtak, melly előtt a' vérbíróági részletes vallatások folyni szoktak s melly végítéletet hoz a' vétkes vagy nemvétkes kimondása által. A' megyei eskübirák névsorát fölolvassák. Ezután Pollok kíváná, hogy Frostnak gyöngédkedő egészsége miatt szabad legyen leülhni, mit az eskütszék azonnal megengedett. A' kis eskütszék alakítása következőleg történik: a' megyei esküttek névjegyzékéből 48 férfit választ a' sheriff. Ezuttal Pollok külön kívánatára golyózás szerint s nem bötürendben olvasá föl a' neveket a' sheriff. E' 48 férfi nevét tudatják a' vádlottal, ki 1) mind elmellőzheti, ha érdekelve gondolja e' dologban lenni a' sheriffet, melly esetben aztán más tisztviselőre bizatik a' jegyzékkészítés. Ha a' vádlottnak nincs oka illy bánásmódra, vagy ha a' 2ik jegyzéket terjesztik elibe, akkor 2) a' 48 férfi közül 20at minden ok nélkül elmellőzhet, sőt fölségsértési pörben 35öt is; a' többiek ellen mindazáltal okokkal kell támogatnia kifogásait, mellyek 4 részre oszlanak: a) propter honoris respectum, ha a' vádlott igen főrangu; b) propter defectum, ha az eskütt nem maradihat meg a' jegyzéken; c) propter delictum, ha a' bünös gonosz tett miatt vádolhatja az esküttest; d) propter affectum, ha szenvedélyesnek tartja őt. Mind ez esetben új jegyzéket kell készíte-

ni, ha a' megkivántató mennyiség nincs betöltve, s ezt mindaddig folytatják, míg 12 férfi találkozik, kiket a' vádlott tökéletesen pártatlanoknak ismér meg. Ezek képezik aztán a' kis eskütszék. Ez alkalomkor olly ügyesen használta Frost ügyvéde az elmellőzési jogot, hogy csak esti 5 órakor állhatott össze az eskütszék, mire az ülést elhalaszták. Jannár 1sején ismét összeült az eskütszék, s a' főügyvéd fölolvassá a' korona nevében a' vádiratot, miután előbb az eskütteket meginté, hogy minden eddig hallott körülményt feledvén e' tárgyra nézve csupán a' vádlóval tartalmát vegyék s tekintsék vezérfonalul. Frost ellen többi közt ezen súlyos vádat emelék: „háborut indított a' királyné ellen birodalmában; a' népet a' királyné letételére s méltóságától megfosztására bujtogatá; háborut gerjeszte a' királyné ellen, hogy kormányzás-változtatásra kényszerithesse őt.“ A' vádlóval-fölolvasás után eloszlott a' gyűlés. Ez első két ülést ünnepélyes méltóság díszesíté. Általányosan hiszik, miszerint az eskütszék néhány vádlottat halálra fogitélmi; de arról is előre meg van mindenki győződve, hogy a' királyné nem fogja embervérrel undokítani menyekzőjét. S épen e' közvélemény rovására újabb vétkeket halmoznak a' chartisták, mindenütt sötét fenyegetéseket szórván a' kormány ellen. Különösen a' birminghami chartisták daczoskodnak leginkább, s egy közölök, bizonyos Brown, annyira ment, hogy tagjává választatá meg magát a' nemzeti gyűlésnek. Fustell nevű chartista így nyilatkozék ez alkalomkor: „A' királyné nem látszik a' népalkotmányhoz szítani; de nekünk angoloknak törvényünk van, melly szerint a' fejedelem elveszti jogát a' trónhoz, ha a' néptöbbség kívánatának nem hódol.“ Porter még világosabban fenyegetőzött, mondván: „Nem szándékom részletesen elsorozni a' nemzeti gyűlésterveit; de jelentem Önöknek, hogy rövid idő múlva próba fog történni, melly a' társaságot sziveig renditendi meg, s elszántsága által egész Európát bámulásra fogja ragadni.“ —

(A' monmouthi vádlottak védelmezése megkezdeték.) A' vádtanuk kihallgatása után Monmouthban Pollock megkezdé védenze, John Frost ótalmazását és igen díszes beszédet monda. Törekvése leginkább annak megmutatására célzott, miszerint a' newporti esemény nem volt fölségsértési merény, hanem csupán közönséges lázongás minden határozottabb czél nélkül, mellynél alig lehet munkásságot kifejtteni John Frostnak. Különös nyomadékoságot ada továbbá azon körülménynek, mit több mentő tanu erősíté, hogy Frost számos alkalomkor határozottan minden erőszak ellen nyilatkozék, következőleg Newportban csupán bizonyos vak tűz által engedheté magát törvénytelenésre ragadtatni. Frost e' napon igen levertnek látszék. Stephens lelkész több más chartistával együtt még folyvást fogoly a' chesteri várban, hol meglehetősen kemény bánásmódot tapasztal. Politikai nézetei azonban higgadni látszanak.

Franciaország.

(Követkamrai ülések. Kivonatok a' válaszfölratból. Villemain beszédje.) A' jan. 7ki követkamrai ülésben fölolvassák a' válaszfölratot, mellynek több helyeit élénk tetszéssel fogadák a' követek, különösen azokat, mellyek Lengyelországot és Afrikát tárgyzák; az előbbire nézve Harcourt grófnak köszönhetni az indítványt. Kelet és Lengyelország állapotjára ezt jegyzi meg a' trónbeszéd: „Franciaország politikája nem engedheti, hogy bármely európai hatalom az ottoman birodalom függetlenségét fenyegethesse, mellynek fontartatása olly lényegileg szükséges az általános békefontartásra. Midőn azonban időszentesítette jogokat ótalmaz a' francia politika, egyszersmind méltányos az események iránt és nem hanyagolja el az újabb jogokat. Azon szerződés, melly által annyi érdek-kiegyenlítés eszközöndő, mind ezeknek szilárd tartósságot köteles biztosítani. Fölséged azon reményt táplálja, miszerint a' nagy hatalmak együttmunkálása rövid idő múlva kedvező kifejlést eszközönd. — Minden kérdésnél, melly a' világot meghasonlítja, csak igazsághoz folyamodik Franciaország, s nem kíván semmi mást, mint minden jog kölesönös tiszteltetését. Mikép szünhetnek meg tehát Európát a' régi lengyel nemzetiségre és azon elhanyaglott biztosítékokra emlékeztetni, miket szent szerződések nyújtanak azon nagy lelkű nemzetnek, mellynek szenvedésit napról napra halmozni látszik az idő.“ E' czikkeek vitatása igen érdekes leend a' legközelebbi ülésben. — A' páirkamrában jan. 6kán Noailles megámadá a' kormány keleti politikáját, mire Villemain ezt válaszolá: „Törökország és egy ügyes, fáradhatlan s reményre és segélyforrásokra nézve kiapadhatlan kormány közt háboru ütött ki. Ausztria és Anglia átlátván az ottoman birodalmat fenyegető veszélyt, közbenjárultak és kieszközlék, hogy Russziának meg kelle állapodnia és Törökország nem súlyedheté rendkívüli mélységbe. Melly hatalom, melly kormány ellenzé akkor e' közbenjárulást, s vált meg Angliától és Ausztriától? Az 1829i politika, a' tuileriák akkori kormánya volt az melly vonakodék a' közbenjáró hatalmakat gyámolítani. Az 1830 előtt kötött drinápolyi szerződés, a' restauratio által pártolt szerződés volt az, melly Törökországot gyöngíté, és azon továbbhi czélokot erősíté, miket bizonyos nagy hatalom azóta ugyanannyi türelemmel, mennyi elszánt szilárdsággal törekvék előmozdítani. Mondják, mikép 1833ban a' francia követ három nappal később érkezék Konstantinápolyba, mint kellett volna. Azon követ megérkezett mindazáltal erőteljes nyilatkozat követé, melly el-távolíttatását kíváná azonidegen hajóhadnak, mellyet veszélyesnek tartott a' török birodalomra nézve, mert ez országot ótalmazni kell ugyan, de ez ótalmazásból is szükségkép gyöngítés és aljasítás származik. Nem diplomatiánk hanyagsága, nem követünk elkéste okozá a' hun- czia politikát sérté meg. Másfelé kell ezen vádat irányozni, egy hatalom felé, mellynek őrszemét pillanatnyira ki tudák játszani. S ha Önök e' hatalomnak olly félelmetes ügyességet tulajdonítanak, mikép esodálkozhatnak, hogy Franciaország, melly e' tárgyban kevés sze-

mélyes érdeket ismérhete meg, 's a' távolság által tetemes gatlásnak volt kitétetve, kevésb munkásságot fejte ki, mint a' kérdéses hatalom mely szinte meglepeték és szinte elvété a' kedvező pillanatot? Franciaország legalább felemelészavát e' szerződés ellen, ámbár az inkább Anglia mint Franciaország ellen vala intézve, 's ellenmondó szózatának az idő vala illő súlyt adandó. Mondám, hogy Franciaország koránsem gatlás, sőt előmozdítá a' drinápolyi szerződést, hogy az akkori francia politika különvált az angol és ausztriai kormánytól; de nem hallám, hogy ez áldozat díjaul reményt nyert volna Franciaország annak visszanyerésire, mit a' restauratio által veszítte. (Igen helyes.) Mi történt újabb időben Franciaország akarátja 's érdeke ellen és együttműködés nélküli, mit valamennyire nagyobb szerűnek lehetne mondani? Ön (Noailles) vádual említi a' hosszas tespedezést ugyanazon állapotban; Ön neheztel, mivel nagy kérdések még most is megfejtetlenek; Ön neheztel, mivel összeütközésre kész roppant haderők mintegy munkálástól fölfüggesztve állnak egymással szemközt. Véli Ön, hogy épen e' mozdulatlanság nem legalább némi munkásság jele? Ha a' béke-föntartás Európa első érdekét képezi, akkor valóban hatalmas munkálásu azon türelmes és mérsékelt politika, mely a' háboru okait fölözlatja és az erőszakos nagyszerű fordulatot gátolja. E' politika munkássága épen abból áll, hogy hűvelyben tartja a' kardokat. Az előttem beszélt tisztos szónok 2 idegen hatalom közé állítá Franciaországot és így szólta: „E' hatalmak egyikével szükségkép kezdet kell fognod; bár mit tegyen is az, helyeslened kell; mert azzal osztozhatol, de a' másikkal nem.“ Erre azonban talán valódi nemes politikai választ adhatni, mondván, miszerint osztozásra nincs szükségünk és nem is kívánjuk azt; mert mi azt, mi igazságtalan, egyszersmind veszélyesnek tartjuk, és azt hisszük, hogy rossz politikát követünk, oly örökség után buzogva, melynek tulajdonosa még nem lépett ki az élők sorából. (Igen helyes.) A' diplomatái vonatkozások helyzete a' török birodalom főállását biztosítja 's Ön e' köz békehoajtás mögé azon vágyat akarja rejtteni, mely kapzsi kezekkel szeretne azon birodalom rongyai után kapkodni, 's e' darabot Anglia, amazt Russzia, ezt Ausztria és azt Franciaország torakába vetni? Sem nyilvános politika, sem titkos diplomacia nem táplálhatna k' illyes gondolatot; ha pedig csakugyan létezik az valahol, megvallani senki nem fogja, már csak azért sem, mivel valóítása lehetlen; 's mikép tehetné azt magáéva Franciaország, mely minden esetre ellenzeni fogná azt, mihelyt más valaki oly formán nyilatkoznék? Önnek másik ellenvetését szinte illy alaptalannak gondolom. Akármit tesztek is, így szólnak többnyire hozzánk, akármit szándékoztok tenni is, ide 's nem máshova támaszkodjatok. E' kifejezésekben azon benyomásokra vélek ismerni, miket az igen tisztos pár beszédje többi részében elég világosan megismérhetni. (Halljuk!) Itt így szólnak hozzánk, erős szövetségre fognatok találni, mely nektek is nyujtja valamit nagy ragadományából, míg más részen kevés barátságra 's csekély segítségére számolhatnatok. A' tisztos szónok retteg az ellenkező érdekből származó szövetségtől, mely Franciaországot rögtön elszigetelt állapotban hagyhatná; mire azt válaszolhatni, hogy Angliára nézve épen oly nélkülözhetlen Franciaország barátsága, mint viszont, és így Franciaország épen nem juthat elhagyott állapotba. Franciaország nincs elszigetelve; Franciaország független és minden idegen befolyás nélkül választja szövetségeseit. Végre szabad legyen nyiltan kimondanom, miszerint Franciaország és Anglia szövetsége mulhatlanul szükséges Európa és az egész világ békeállapotja fontartására.“ A' páirkamrai válaszfóliat jobbadán csak viszhangja a' trónbeszédnek és Pasquier b. jan. 9kén nyujtá azt át a' királynak, ki néhány köszönő szót monda.

(Abdelkader sergei esatát vesztenek.) Jan. 5ki touloni hírek szerint Abdelkader sergei esatát vesztek; Valée tábornagy egyik hadosztálya ugyanis dec. 31kén a' belidai és chiffai táborállomás közt megtámadá az emir sergeit, melyek összesen 2 rendes gyalog zászlóaljából 's mintegy másfél ezernyi lovasságból állottak. A' franczi lovasság rövid esata után az egész arab gyalogságot szélyelrobbantá, 's részint lekoncolá, részint pedig ázaktatá Chiffa folyamon. Valamennyi álgyu, a' milinai bey 3 zászlóajjal 's 400 puská számos dobbal és egyéb hadiszerezettel együtt a' francziák hatalmába juta. A' harcztért mintegy 400 arab holtteste fődé. — A' kuruglikat minden tekintetben hű szövetségeseknek mondhatják a' francziák, mert a' puszták e' vad fiait mindenütt legnagyobb elszántsággal harcizolnak az emir emberei ellen, 's még az asszonyok is fegyvert ragadnak szükség esetén.

(Fezensac nyilatkozata a' spanyol kérdés ügyében.) A' jan. 7iki páirkamrai ülésben igen érdekesen nyilatkozték Spanyolország állapotjáról Fezensac hg, madridi volt követ, világosan megmutatván, miszerint don Carlos semmi esetre nem diadalmaskodhatott volna Spanyolországban. E' beszéd után csakugyan bátran adhatni utleveleket a' volt trónkövetelőnek, mert ő azokat bizonyosan nem fogja Spanyolországba visszatérésre használni. Fezensac különösen d. Carlos barátának azon állítását törekvék megczáfolni, mintha ügye csupán emberei elpártolta után bukott volna meg. Nem tábornoka és hadserge elpártolta zárá előtte be Madrid kapuit hanem a' spanyolok többségének közönyössége és utálatá 's a' baszk tartományok harciz-unottsága, melynek következtében minden áron békét törekvének magoknak szerezni. Csupán ez gatlá d. Carlos előmenetét 's kényszeríté őt utóbb Franciaországba menekülésre. A' szónok átment a' polgárharc minden egyes időszakain: „A' korlátlan uralkodás párthivei, szóla többi közt Fezensac, azért keltek föl d. Carlos ügye mellett, mivel korlátlan hatalmu gyöngé királyt kívántak, hogy nevében féktelenül uralkodhassanak alatta. D. Carlost ők csak azért tarták jogsze. ünek, mivel politikájá rájuk nézve kedvező vala; Spanyolor-

szágon kívül csak e' nézet szerze Carlosnak pártolókat. Amde d. Carlos és az absolutisták nem találtak Spanyolország dús tartományiban elég pártoltatásra. A' fejtelenségi zavarok, folytonos minsterség-változások, cortes-fölözlatások és zendületi junta-fölállítások közepett alig hangzék itt ott egyetlen szózat don Carlos mellett. Némelyek alkotmányt kívántak, mások kormányzóság-változtatást, és senki nem emlité don Carlos trónra léptét. A' carlosiak hívék, hogy félelem vagy határozatlanság tartóztatja nyilt zendüléstől pártkonikat a' tartományokban. Elküldöttek tehát Gomez vezérlete alatt ötezer embert Spanyolország fölzendítésire. De Gomez mindenütt ellenállásra vagy közönyösségre talált, 's végre siker nélkül tért a' baszk tartományokba vissza. Ugyanez lön sorsa a' trónkövetelőnek is, midőn 1837ben hadesapat előtt vonult keresztül Catalonia, Aragonia és Valencia térein 's egészen Madridhoz merészle közéleteni. Fölszólítom ellenzőimet: mutassanak nekem egyetlen várost, vagy csak egyetlen kis erősséget, mely önként tárt volna kaput don Carlosnak; fölszólítom őket, nevezzenek csak egyetlen tábornokot, tisztet, vagy bár csak egyetlen katonát, ki önként sergéhez csatlakozék. Mindennap kétségtelenebbül bizonyítá, hogy don Carlos nem számolhat rokonszenvre Spanyolországban. Mi Maroto elpártoltát illeti, erre nézve megjegyzendő, miszerint don Carlos a' hat tábornok kivégeztetése miatt először számüzé Marotot, azután pedig ez utóbbinak fenyegetőzéseit következtiben megsemmíté az itéletet, tulajdon nyilvános fölözölítésát megégeté, a' történeteket ünnepelesen helyeslé 's legmeghittebb szolgálait számüzé. Ez bámulatra ragadá az egész világot, 's Madridban oly iszonyú hatásu lön, hogy ennyi kárt legelkeserültebb ellensége sem okozhatott volna neki. D. Carlos baráti hallgattak, 's ez bélyegzőbb volt minden böbeszedűségénél. A' baszk tartományok megúnak a' háborut, 's épen nem esodálhatni, hogy érdekeiket inkább a' kormányzó királynéra bízák, miután látták, mikép a' trónkövetelő körül legvészesb fejtelenség üte tanyát. E' tartományok békét kívántak és sürgettek, 's ez okozá a' trónkövetelő megbuktát 's nem a' bergarai szerződés. Don Carlos csupán egyezkedés útján győzhetett volna. De ugyan mikép létesülhetett volna szerződés erős és gyöngé, 100ezer főnyi jó rendezetű fegyveres hadsereg 's néhány ezernyi rablócsapat, egész királyság 's négy tartományka és a' külföld nagyobb részétől megismért 's egészen megismerés nélküli kormány között? Szerződésről tehát szó sem lehet, hanem a' négy tartománynak hódolnia kelle, 's ez meg is történt. Mi Cabrera-t illeti, e' csapatfőnök jelentőségét igen tulzólag szokás fösteni. Ő semmi határozottabb tettet nem tuda véghez vinni, midőn még csekélyebb számu hadsereggel állott szemközt és a' baszk tartományok nyilt zendülésben voltak, annál kevésbbé fog tehát most valami fontosb dolgot elkövetetni, most, midőn Espartero jól rendezett roppant hadserge áll ellenében. Cabrera ellenállását csupán Spanyolország szenvedései hosszabbításának kell tulajdonítani, 's az elveszett ügy végvonaglásának. (Helyeslés.) Végeznem kellene itt szavaimat, mert ha don Carlos diadala lehetlen volt, úgy minden további szó fölözlegnek látszik. De tegyük föl már most azon esetet, hogy don Carlos csakugyan győzhetett volna. Soha vészesb esemény nem sujthatadna ennél Spanyolországot, már csak azon egyszerű okból is, mivel e' diadal tartósságra nem számíthatván minden esetre újabb még vérengzőbb zendülést szült volna; annyival bizonyosabban, mint-hogy don Carlos trónra lépte kétségkél számos kivégzéssel leende kapcsolatban. Egyébiránt don Carlos legjobb szándékkal sem fékezhetette volna a' böszült pártlüh-kítörést. Visszahatás pedig mindenkor ellenkező irányzatú visszahatást szokott gerjeszteni, 's ha valahol, úgy bizonyosan Spanyolországban kétszeresen. Másik fontos ok még imez: d. Carlos mint főnöke állott síkon a' korlátlan uralkodást ohajtóknak; ezt senki nem fogja tagadhatni. Ezért néhány párthive volt és igen számos ellensége. E' párt Spanyolországban soha többé nem fog erős lábra kapni. Mondani fogják talán ismét, hogy Spanyolország magányos elszigetelve áll, nem ismeri a' napirenden levő eszméket és most is azon állapotban van, melyben a' 15ik század közepén tespedett. Ne aljanak Önök hitelt az illy beszédeknek; nincs ennél fonakabb állítás. Spanyolországban jobban érzik, mint bárhol, mennyire szükséges a' haladás most minden tekintetben, mert sehoh nincs oly nagy szükség haladásra, mint épen Spanyolországban.“ Ezután megmutatni törekvék a' szónok Spanyolország újabb történeteiből, miszerint a' spanyol nemzetben mély gyökeret vert a' szabadelmű intézvények ohajtása. Emlité állítása erősítéseül a' cadizi junta példáját, mely a' Napoleon elleni függetlenségi harciban alakult 's koránsem kényuri, hanem nagyon is szabadelmű intézvényeket hirdete. Fezensac végszavai így hangzottak: „Don Carlosnak nincs joga Spanyolország trónjára, diadalma lehetlen, 's ha csakugyan mégis létesülne, bizonyosan végveszélyt hozna Spanyolországra.“ A' szónok tet-szészaj közt foglala el helyét.

Oroszország.

(Nagy, hadi készületek) Jassy, decemb. 20. Déli Oroszországbul jött hírek szerint a' fekete tenger melléki tartományokba folyvást újabb sereg-osztályok érkeznek. Most, különösen Odessa, Nikolajew, és Sebastopol vidékin annyi katonaság gyült össze, hogy néhány nap alatt könnyen 50,000 ember szállíthatatnék hajóra. Szállító eszközökben sincs hiány, mert ide nem számítván a' császári tengerészetet, az utóbbi időben a' fekete tenger fő révhelyein mind a' belföldi mind az idegen kereskedő és szállító hajók ugy megsokasultak, hogy dec. 12kén csupán az Odessai kikötőben mintegy 500at leheté számlálni. Ezek többnyire idegen hajók ugyan, melyek a' nyugoti országokba gabna-szállításul határozvak, ezeket mindazáltal jó vitelbérért rendkívüli esetre könnyen meg lehetne nyerni. Nem kevésbbé számosak a' szállító eszközök Sebastopolban 's az azowi tengeren, 's ha Mehemed - Ali szenvedélytől elkapatva valamilyen rendkívüli lépésre vetemülne, igen könnyen meg lehetne mutatni,

